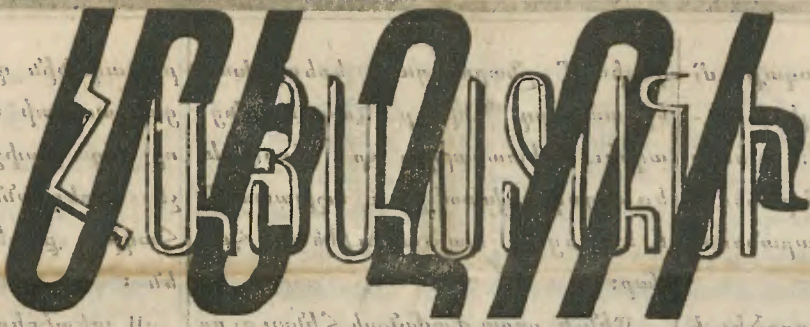

Տարեկան դիմել է 10 ուրբի:
Վեց ամսուանը՝ 5 ու, երեք ամսուանը՝ 3 ու, ամիսը՝ 1 ու:
Առանձին համարներով խրատանքները 5 կոպեկի:
Խմբագրատունը բաց է ամեն օր բացի կիրակի և տոն օրերից
առաւօտեան 11—2 ժամը կէսօրից յետոյ:
Օտարաբարարացիք դիմում են ուղղակի խմբագրութեան հետեւ
եւայ հասցեով.— В редакцію Меры Ахметова, во Тиф-
лисе, կամ Редакция de «Meghou Halastani», à Tiflis.
(Caucase).

Խմբագրութեան ուղղած թէ՛ յօդուածները և թէ՛ նամակները
պէտք է պարզ դրուած լինին դրողի ստորագրութեամբ և հասցեով:
Խմբագրութիւնը կարող է փոփոխել, ուղղել և կրճատել յօդուած-
ները: Խմբագրութիւնը իւր վերայ չէ՛ առնում յետ ուղարկել յօ-
դուածները և պահում է երկու ամիս մինչև ցայմանք:
Յայտարարութիւնների համար վճարում են ամեն մի բառին 2 կոպ:
Յայտարարութիւններ ընդունվում են հայերէն և օտար լեզուներով:
Յայտարարութիւններ ընդունվում են միայն ա. Շահվորդեանի
պալիսիոնում:

ՆԵՐԿԱՅ 1886 ՔՈՒԱԿԱՆԻՆ

„ՄԵՂՈՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ“

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԼՐԱԳԻՐԸ

Հրատարակվում է նոյն դիրքով և ծրագրով:

ԲՈՂԱՆԻՆ ԴԱԿՈՒԹԻՆ

I) Պետական կարգադրութիւնը.— II) Առաջնորդողներ առօրեայ ամենա-
տեսակ խնդիրների մասին.— III) Ներքին տեսութիւն.— Տեղական և հասարակական
խնդիրների վերաբերութեամբ յօդուածներ և թղթակցութիւններ.— IV) Բարոյա-
կան վիճակի վերայ յօդուածներ և լուրեր.— V) Մանր լուրեր.— VI) Խառն լու-
րեր.— VII) Բանասիրական.— VIII) Գիտական, վեպեր, Գրականագիտ-
ութիւն.— IX) Բնագիտական.— X) Գիտական.— XI) Գիտական.— XII) Գիտական.—
XIII) Պատասխաններ.— XIV) Յայտարարութիւններ զանազան լեզուներով:

Տարեկան բաժանորդագրին է 10 ուրբի կիսամայ 5 ուրբի:

Փոստի և արան հասցեւոր— ծախքը խմբագրութեան վերայ է:

Ստորագրվել կարելի է Թիֆլիսում: I) Խմբագրատանը.— II) պ. Բ.
Շահվորդեանի գործակալութիւնում:

ԲՈՂԱՆԻՆ ԴԱԿՈՒԹԻՆ

Ի 1 Մարտի.— Մեծ. պ. Մկրտիչ Յ.
Լիւնի յորդանանի առթիւ:
Ներքին Տեսութիւն.— Թղթակ-
ցութիւնը Հարցութիւն:
Մանր լուրեր:
Բարոյական.— Բարոյական
լուրեր:
Խառն լուրեր:

Բանասիրական.— Բոյսերի մեծա-
րանքը:
Ֆէլիէ տօն:

ԹԻՖԼԻՍ, 1 ՄԱՐՏԻ

Իրաւացի է զանգառը ներկայ դը-
րամական ձգնաժամի մասին: Առեւ-

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԲՈՅՍԵՐԻ ՄԵԾԱՐԱՆՔԸ *

Երբ քրիստոնէութիւնը տարածվեցաւ,
մարդկային միտքը դեռ ևս կայանա-
լիս լինելով հեթանոսական գաղափա-
րով, ընդունակ էր դառնալու հնազան-
դական առասպելական աւանդութիւններին և
հասարակ և պարզ փաստերը կապել
կապալաշտութեան հետ: Այսպէս լիբա-
նանու մայր ծառի մասին հետեւեալ ա-
ւանդութիւնը կայ, որ պէտք է կարծել
թէ հնարած է որեւէ ճշմարտ:

Երբ Աղամի որդին Սեթը մեռանող
հօր պատուէրով դնաց զրախտ ողոր-
մութեան իւրը բերելու համար՝ այդ
փառահեղ պարտիդի դրան առաջ, որ
բացարաւ հրեշտակը, բայց թոյլ չտուե-
նան մտնելու, նա տեսաւ լիբանանու
Մայր ծառը գէպի երկինք ուղղած ճիւղ-
երով: Եւ իբրեւ թէ ցոյց էր տալիս
այն մեծ տարաբաղուածութիւնը որին են-
թարկվեցաւ Աղամը մեղքից: Ծառը
չունէր կենդանութիւն՝ տերեւաթափ էր,
բայց յոյս էր տալիս, որովհետեւ
ծառի դազաթիւն նստած էր փայլուն
զննարով մի մանուկ՝ յուսոյ նշան բոլոր
պապապ սերունդից համար:

Այս առասպելական զրոյցը ցոյց է
տալիս թէ՛ հին ժամանակներում ինչ
մեծ մեծարանք է պատու էր վայելում
լիբանանու Մայրին, որից կառուցին
Սիօնում տաճարը:

*) Տես «Մեղու» № 13.

Նոյն ժամանակին վերաբերում է
Խնձորի մասին խորհրդաւոր պատմու-
թիւնը: Այդ պտղի մասին առասպելներ
կային ամենայն ժամանակում և ամեն
ազգիների մէջ: Յունաստանի առասպելաց
Աֆրոդիտան և սուրբ ցորց Եւան ունին
ձեռքին այդ պտուղը: Մի առասպելի
մէջ Խնձորը պահպանում է օձից, միւ-
սի մէջ— վիշապից: Բոլոր արաբական
առակները վերջանում են երեք Խնձո-
րով, որոնք ինքնուրեւ են երեք Խնձո-
րայ պտուղը ձեռք բերելու համար մըտ-
նում է Ալիսինոյ պարտիդ: Երբայի մէջ
Ծառնի հիւսիսային ժողովրդից զիջա-
բանութեան ժողովածուն) ասվում է, որ
Խնձորն պահպանում է Խնձոր, որ դեռ
երկրասարդանալու համար ուտում են:
Աղբայէլը—մահուան հրեշտակը, իւր նու-
րակութիւնը կատարում է Խնձորը քիւ-
մօտ պահելով: Հիւսիսային ազգերի
առասպելաբանութեան մէջ Խնձոր ու-
տելուց մեծ քիթ է բուսնում, որ յետոյ
իւր նախկին չափն է ստանում միայն
տանձի օգնութեամբ: Գ. Վ. Սրուանձ-
տեանցի ժողոված առակների մէջ մի
առակ կայ, որ պատմում է թէ Թագա-
ւորի աղջկի իւր նախնիներով էլ են
դառնում մի մեծ Խնձոր ուտելով և ա-
պա նորից իւր նախնիներով էլ են
դառնում մի մեծ Խնձոր ուտելով և ա-
պա նորից իւր նախնիներով էլ են
դառնում մի մեծ Խնձոր ուտելով և ա-

Բայց ամենից նշանաւորն է Անուա-
ծաղկի, որ կրօնաւորների երեսկայու-

1) «Թիֆլիզու Դոնիս—Գեօգրաֆի ա-
ռակ» «Համով—Հոտով», երես 225, 4,
Պոլիս, 1884 թ.

տուր չը կայ: մինչև անգամ նոքա,
որոնք համեմատաբար աւելի առեւ-
տուր ունին և աւելի պաշտօնած
են իրանց կարողութեամբ զանազա-
տում են և այն իրաւամբ, քանի որ
իրանց խանութներում դարձած ու-
նին մեծ զուգարի ապրանք, որ չէ
ծախվում համեմատ իւր քանակու-
թեան: Բայց միևնոյն ժամանակ
տեսնում ենք, որ զուգարութեանց
և բաւականութեանց տեղերը— յա-
ճախողների թիւը շատ մեծ է և
այդ զուգարութիւնը մեծ ճիւղու-
թեամբ կատարվում են, որը համար
և նշանաւոր զուգարներ գործ դնե-
վում: Այս հանգամանքը շատ ան-
գամ և շատերին առիթ է տուել
կարծելու, որ զանազան դրամական
ձգնաժամի մասին սուտ է և միայն
սովորութիւն է խօսելու, զանազա-
տելու համար: Զէ. ճշմարտ է զան-
գառը քննադատութեան մասին: Զը-
մարիտ է և այն, որ զուգարութե-
անց տեղերը յաճախողները հա-
զարաւորներ են— բայց այս վերջինն
ըստ մեծի մասին արհեստական ձե-
ւով է լինում: Բարեկենդանի օրե-
րին կամ աւելի ծիծի է տեսլի բո-
լոր ձմեռը— շարունակ արվում են
ներկայացումներ, կոնցերտներ, պա-
րահանդէսներ և այլ տեսակ զուգար-
ձալից հանդէսներ, զանազան նպա-

թեանով պարունակում է իւր մէջ Բրիտ-
տոնի փորձութեան բոլոր դէպքերի նման
մասերը՝ խաղաղան, մուրճ, բեռ, փշա-
լից պտակ, մինչև անգամ տաճն առա-
քաւորներ բացի մասնից: Յուդայից և ու-
րացող Պետրոսից: Մի այլ բոյս որոնման
է Առուստիսի և միմիայն բուսնում է
Արեւելքում նոյնպէս մեծ պատիւ էր
վայելում, զբոլվեւն նա յիշեցնում էր
Փրկչի խոցը՝ իւր տերեւների վերայ
բռնելով և փշալից պտակ—փշալից պը-
տակներով:

Այն հովտում, որ զբաղւած էր Զիթե-
նայ լեռով, Գինեւորութիւնը գէպի արեւ-
մուտք, բուսնում է շատ տեսակ Զուգար
և արաւ նման բոյսեր, ուստի զիտար է
ասել թէ՛ օր, թոյնի մասին իսկ խօսում
է Փրկչի, ժողովուրդն ուսուցանելու ժա-
մանակ: Հուշակաւոր բուսաբան Սիմոն
կարծում է, թոր այդ բոյսը Ամարիլիակն
է, որի ոսկեգոյն ծաղիկները «Սողոմոնի
հանդերձից» փայլուն են: միւսներ հա-
ւանականութիւն են տալիս որ դա պէտք
է լինի Բիւզանդիոյ Զուգարը կամ կար-
միր Մարտագոն որ Գալիլիայի շատ
տեղերում բուսնում է զարման օղորդնե-
րում, այսինքն այն միջոցին երբ Քրիս-
տոս լիբան վերայ խօսեց իւր առակը,
Մարտագոնի բրդաձեւ ծաղիկները շատ
գեղեցիկ են և հեռու տեղից էլ երևում
են:

Միջնադարեան կրօնաւորները, մեծ
խնամքով պահպանում էին հովտաց
Զուգարը կարծելով, որ սա այն ծաղիկն
է, որի մասին խօսում է Քրիստոս իւրան
վերայ առակի մէջ, իսկ Անգլիայում
այդ ծաղիկն ունէր անարատութեան

տախների և զործերի համար: Այս
հանդէսների կառավարչները սովոր-
աբար լինում են անձնաւորութիւնը
որոնք մեծ յարաբերութիւնը ու-
նին կամ պաշտօններ, որոց հետ
կապուած են շատերի շահերը: Լի-
նում են այսպիսիք կանայք և տը-
ղամարդիկ:

Սոքա են ահա՛, որ լցնում են
զուգարութեանց տեղերը հանդիսա-
կաններով: Տոմարները հանդէսի կա-
ռավարչներն ոչ թէ՛ ծախում են
նրանց, ով ցանկանում է: այլ ցու-
ցակ կազմելով քաղաքի բնակչաց,
ուղարկում են նրանց տոմարների
համաձայն իրանց ցանկութեան և
ձանաչողութեան, ոմանց ծանր դը-
նով և այլոց թեթեւով դնով: Այս
այսպէս լինելից յետ տոմարի ստա-
յողներից շատ քչերը համարձակ-
վում են յետ դարձնել և աւանայ
առնում են նրանց, վճարելով գինը
որ գուցէ և շատ ծանր է նոցա հա-
մար: Տոմարին առնելից յետ, յայտ-
նի բան է, աւանայ դնում է նա պա-
րահանդէսը լաւ համարելով գինը
զուգարանալ, քան ի զուր տեղ կորց-
նել իւր տուած դրամը: Այսպէս
զուգարութեան տեղերն անամայ լըց-
վում են զուգարացողներով, որոնց
մեծ մասի սրտերը տրտմութեամբ և
ցաւերով լիքն են: Յայտնի բան է

նշանակութիւն և համարում էր սրբա-
ղան: Օրինակի համար Ս. Լէոնարդի
պատմութեան մէջ, երբ սա երեք օր
պատերազմում էր վիշապի հետ և պա-
տերազմի մէջ կորցրեց շատ արիւն,
պատմութիւնը ասում է, որ այնտեղ
որոնք հովտաց Զուգարներ, որոնք այդ
մըս էլ կան Ս. Լէոնարդի անտառում:
Հովտաց Զուգարը բնած է Անգլիա
շատ հին ժամանակից հարաւային Եւրո-
պայից և նորան գործ էին դնում մեծ
քանակութեամբ երկրաստան և երեք-
տասան դարերում եկեղեցիներ զար-
դարելու համար: Սակայն երբ Ս. Գո-
մինիքը վերջերում հաստատեց եկեղե-
ցիները վարդերով զարդարելու սովորու-
թիւնը, այն ժամանակ հովտաց Զուգար-
ներով զարման զարդարում էին մի-
միայն Ս. Կոյսի մատուռները:

Վարդի ծաղման մասին կայ հետեւեալ
առասպել, որ հնարած են կրօնաւորնե-
րը: Պատմում են իւր թէ մի քրիստոնե-
կայ կին Բեթղէհեմից դատապարտ-
ուած լինելով խարոյկի վերայ այրուե-
լու, աղաչեց Աստուծուց պահպանել
իւրեան: Այդ իսկ միջոցին, այրող փայ-
տերը փոխարկվեցան կարմիր վարդեր,
իսկ չալուղները— սպիտակ վարդեր:
Այսպէս ծաղեցան Վարդերն և կարմիր
և սպիտակ վարդերը, որոնք մնացել են
ի իրաւ մարդոց, թէ՛ կարմիր վարդերն
են մարտիրոսաց ծաղիկներ, իսկ սպի-
տակները Ս. Կոյսի նշան են: Կայ մի
աւանդութիւն էլ որ ասում է թէ Մահ-
մեդն է ստեղծել վարդերը:
Յոյները չիլիմներ զարդարելու համար

միւս անգամ մի ուրիշը դառնալով
կառավարիչ որեւէ հանդէսի, իւր
հերթում խրում է իրան բարեկա-
մին ուղարկելով նրան տոմարներ,
որոնք անմեղքեւն են: Այսպէս փո-
խադարձաբար միմեանց խաթրու-
մարդիկ լցվում են զուգարութեանց
տեղերը:

Բայց սա բնական չէ և չէ կարող
պայցոյց լինել դրամական ձգնաժա-
մի բացակայութեան, այլ միայն նո-
րահար միջոց է աւելի ծանրացնե-
լու առանց նորա էլ ժողովրդի ծա-
նը վիճակը:

Գուցէ է անշուշտ կր գտնվեն այն-
պիսիք, որոնք տեսնելով ժամանակի
բերմունքն ու հանգամանքները կը
ցանկալին սրանց յարմարեցնել ի-
րանց կենքին, չափաւորելով իրանց
ծախքերը շաղկապութեանց վերայ:
Բայց վերջիվերջ փոխադարձ ձըն-
շուքն միմեանց վերայ թոյլ չէ տա-
լիս նրանց իրանց նպատակին հաս-
նելու և օր աւուր աւելի ծանրա-
նում է մարդոց վիճակը: Հարկաւոր
է ձեռք վերցնել այդ միջոցից և
թոյլ տալ, որ ամեն մարդ իւր ա-
զատ կամքով մասնակցի հանդէսնե-
րին թէ՛ գուցէ սոքա բարեգործական
նպատակով էլ լինին: Այսպէս կա-
մաց կամաց աւելի բնական դիրք և
կերպարանք կ'ստանայ մեր կենքը

գործ էին անում Թաւրիշակ, Կովաշե-
ժուկ, Նեխուր և Մրտենի: Վարդեր
նոյնպէս գործ էին դնում թաղման
հանդէսներին: Հինացիք տնկում են
Վարդի թիւի գերեզմանների վերայ:
Եւրոպայի Գերմանիայում դազաղի վերայ
յաճախ դնում են դաշտի Մեխակներ,
մինչև զի Յրանիայում Եփրատին են
գործ անում հանգստարաններում: Զու-
ցերիցում և Իտալիայում այս բանի
համար ծառայում է՝ Կուսանդակի բոյ-
սը, որ Իտալիայի շատ տեղերում մինչև
անգամ կոչվում է անջեցելոյ ծաղիկ:
Եւրոպայից գործ դրուած Ուռե-
նու ոստեր յիշատակ են այն սովորու-
թեան, որով ժողովուրդը դիմաւորեց
Փրկչին երուսաղէմ մտնելու ժամանակ:
Կաթոլիկ եկեղեցիներում Ուռենոյ տեղ
գործ են անում Եփրատի ոստեր: Ու-
ռենու գործ անելու սովորութեան մա-
սին զանազան բացառութիւն են տալիս:
Մի քանիսը ասում են, որ Ուռենին
հին ժամանակում վշտի նշան էր նշե-
ցելոց վերայ, որ կարելի է տեսնել
Վերգիլիոսի երկասիրութեան մէջ:
Այստեղ յաւերժահարմար են հովիւներ
նկարագրուած են նստած Ուռենու օտակ
և ողբալիս սիրեցեալների մահը: Միւս
ները կարծում են որ տարվայ եղանա-
կին համեմատ կարելի է միայն գտնել
Ուռենի ընծիւղացած, ուստի ծաղկա-
զարդին սովորութիւն էլ դարձել գործ
ածել այդ ծառի ոստերն արմաւենու ոս-
տերի տեղը:

(Կը շարունակուի)

Ա. Քիւմիւրեան

լրականերով ու լապտերներով: Քաղաքի:

կուրծին, որ սերբ կառավարու-
թիւնը հաղորդել է մեծ պետու-
թեանց: Ծանուցագրի սկզբում հաս-
տատուում է այն իրողութիւնը, թէ
Սերբիան արեւելեան ճգնաժամի սկզ-
բից կանգնած է եղել օրինաց հի-
ման վերայ և պահանջել է պահպա-
նումն այն կարգի, որ բերելի դաշ-
նադրութեամբ հաստատուած է: Զը
նայելով իւր կատարեալ յարգանաց
դէպի մեծ պետութիւնը: Սերբի-
ան համարում է Արեւելեան Ռումե-
լիայի թէ՛ կատարեալ և թէ՛ անձ-
նական միութիւնը Բուլղարիայի հետ
վտանգաւոր թաղաւորութեան (Սեր-
բիայի) անգործութեան և ապահո-
վութեան համար և նախատեսում
է, որ կատարված իրողութիւնը օ-
րինակ կը դառնան երկուստեք Բալ-
կանեան ազգութեանց համար և
կ'ստիպեն վերջիններին առաջ տա-
նելու իւրեանց ազգային ձգտումնե-
րը Բուլղարիայի նման: Սերբիան զի-
նաւորվեցաւ ոչ թէ փառասիրական
նպատակներ համար, այլ միայն յո-
գուտ խաղաղութեան և հաւասա-
րակշռութիւնը Բալկանեան թերա-
կըզու վերայ խանգարելու դէմ բո-
ղոքելու համար: Մէկ կողմից պե-
տութեանց խիստ պահանջը խաղա-
ղութեան դաշն փութով կուրծ-
մասին և միւս կողմից ճաշկաստա-
նի վարմունքը անհնարին են անում
Սերբիայի կառավարութեան համար
կազմելու խաղաղութեան այնպիսի
պայմանագրով, որ կարողանար
խաղաղութեան խանգարման պատ-
ճառներ առաջն առնել: Այս պատ-
ճառով Սերբիայի կառավարութիւ-
նը բաւականացաւ կատարելով պե-
տութեանց ցանկութիւնը որքան
հար է փութով խաղաղութիւն ա-
նելու մասին և յանձնեց իւր ներ-

կայացուցին Բուլղարիայի առաջար-
կել իւրեւ ծրագիր խաղաղութեան
պայմանների յայտնի մի յօդուածը:
Սերբիայի կառավարութիւնը սպա-
սում է իւր առաջարկութեան ըն-
դունելութեանն որ հնարաւոր կա-
նէ Բալկանեան բանակների ցրուիլը:
Ծանուցագրի վերջում Գարաշանի-
նը խնդրում է մեծ պետութեանց
ներկայացուցիչներին նորա բովան-
դակութիւնը հաղորդել իրանց կա-
ռավարութեանց:

Աթենքից գրում են. «Խաղաղու-
թեան պայմանի ստորագրութիւնը
Սերբիայի և Բուլղարիայի մէջ, չէ
կարող ազդել Յունաստանի վիճակի
վերայ, որովհետեւ Յոյն Սերբական
չը կայ որեւէ համաձայնութիւն:
Շուտով սպասում են յոյն զօրքերի
շարժումն դէպի սահմանը և սորա
նպատակն է երկրորդ զօրքե-
րուն մտնելը առաջին զօրին և եր-
րորդը երկրորդին: Այս շարժողու-
թիւնը հարկաւոր կ'անէ անշուշտ ի
դէմը հրաւիրելու պահեստի զինու-
որներուն, որոնք և կ'ը միանան եր-
րորդ զօրի զօրաց հետ: Բոլոր այս
միջոցները ցոյց են տալիս, որ կա-
ռավարութիւնը զիտաւորութիւն
չունի հրաժարվելու իւր քաղաքա-
կանութիւնից: Թագաւորը ծովային
նախարարի ուղեկցութեամբ այցե-
լեց երեկ Սալամինի զինարանը: Ընդ-
հանուր համոզմունք է, որ ոչինչ
առիթ է կայ կարծելու թէ նախա-
րարութիւնը հրաժարական կը տայ:
Հասարակաց կարծիքն ըստ առաջ-
նոյն պահանջում է, որ կառավա-
րութիւնը զիտաւորէ պետութեանց
ճնշման:

Յունաստանի ցամաքային զօրաց
մէջ նկատվում է այն ոգևորութիւ-
նը, որ կայ նաւատորմի զօրաց
մէջ: Պատճառը շատ պարզ է: Նա-
ւատորմում բոլոր պաշտօնականները
համամիտ են և իրանց տեղում
մինչեւ ցամաքային զօրաց մէջ
ստորերութիւնը մեծ է բացի սը-
րանից նաւատորմի նաւաստիք և
զինուորները անսահման հաւատար-
մութիւն ունին դէպի իրանց զինա-
ւորները: Պէտք է ծշմարտել խոստո-
վանքը նաւատորմի հրամանատար-
ների և սպաների վերաբերութեամբ
ձանաչելով նոցա արժանիքը: Թէ և
նոցա մեծամասնութիւնն առանձին
մեծ կրթութիւն չ'ունի բայց պէտք
է ասել, որ նոցա իսկական նաւաս-
տիք են, որոնք պատրաստ են ամեն
ինչ զոհելու իրանց իրօշակի պա-
տուի համար: Իսկ ինչ վերա-
բերում է ցամաքային զօր-
քերին, պէտք է խոստովանել, որ
նոցա հրամանատարները չեն վայե-
լում ստորադրելու հաւատարմութիւ-
նը: Սպաները լաւ են, սոցա մէջ
կան շատ կրթութեամբ սպայակոյ-
տի ծառայողներ, որոնք արժանաւորնե-
րին մատուցելով կարելի է համարել
իսկ գեներալներից իսկպէս միայն
պ. Գրիվասն է բուն պատերազմա-
կան գեներալ և սա էլ ներգործա-
կան ծառայութիւնից դուրս է:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մադրիդից Սեվիլա քաղաքում
կատարվող գողութեանց բնաւորու-

թիւնը ցոյց տալու համար նկարագ-
րում են հետեւեալ դէպքը: Մի մարդ
զբօսնելից յետ և երբ մուտք էր
վերադառնում էր տուն: Հանապար-
հին նա ենթարկվեցաւ գողերի յար-
ձակման, որոնք ոչ միայն խլեցին
նրանից այն ինչ որ ծանրագին էր
նորա վերայ այլ և շորերը հանե-
ցին և թողին նրան փողոցում: Ա-
զամի զգեստով—այսինքն բոլորովն
մերկ: Խեղճն անկարող այդ դու-
թեամբ մինչև տուն գնալ, որ շատ
հեռու էր, մտադրվեցաւ բաղնիք
մերձաւոր բարեկամի դուռը բաց
այդ միջոցին նրան մերձեցաւ մի
անծանօթ, որ իբրև թէ խղճալով
նորա վերայ իւր վերաբերուն տուեց
նրան ծածկելու և ուղեկցեց նրան
մինչև տուն: Ծանապարհին միշտ մը-
խիթարելով և կարեկցելով նրան:
Երբ յափշտակված իւր տան դուռը
հասաւ, կամեցաւ վերաբերուն վե-
րադարձնել տիրոջ: Բայց սա խնա-
յելով նրան որպէս զի չի միտի
յանձն առաւ մտնելու նորա հետ
ներս և այնտեղ իւր վերաբերուն յետ
առնելու: Երբ երկուսն էլ մոտե-
յափշտակվածի տունը—սորա բարե-
րար հրեշտակ ստանայ փոխվեցաւ:
Նա հանելով թէվովէրը գրպանից
սպառնաց նրան սպանել, եթէ իրան
չի յանձնի բոլոր դրամն, որ նորա
տանը կը գտանվի: Խեղճ սպանացին
պարաւարտվեցաւ սկամայ կատարե-
լու այս անիրաւ պահանջը:

Երեկոյն Կիստոստանթինի: Պորտ-
լէնդի մի հիւրանոցում տեղի ունե-
ցաւ մի երեխայի անձնասպանու-
թիւն: Հիւրանոցում բնակվում էր
քաղաքի նշանաւոր փաստաբաննե-
րից մէկը Հաղոյի մականուամբ: Հայր
և որդի չափազանց սիրում էին մի-
մեանց և որդին միշտ վրդովում
էր և նեղանում երբ հայրը կրկնում
էր, որ շուտով նոցա ստիպված պի-
տի լինին միմեանցից բաժանվել, ո-
րովհետեւ որդին այն հասակն է առ-
նում երբ նա պէտք է սկսէ զբա-
րոց յաճախել: Երեխան խնդրում էր
հօրը, որ նրան դպրոց չը խրկի, այլ
տանն ուսուցնի մայր: Մի անգամ հայր և
որդի նստած էին միասին: Այսպէս
ուրեմն հայրիկի դուռը վառել էր
ինձ դպրոց տալու: Հարցեց երե-
խան: Հայրը հարկաւորեց անգամ
սկսաւ նրան համոզել և յորդորել
որ չը յամառի:— Եթաւ իմացէք, որ
ես երբեք պէտք չեմ ունենալ զբա-
րոց յաճախելու, ասաց որդին և
այս խօսքերը արտասանելով վեր
կացաւ: Գրեց թէվովէրը քնքին և
արձակելով այն անկեղծան վայր ըն-
կաւ հօր առաջ: Գիտեալ է նկարագ-
րել հօր դրութիւնն, որ առաջին
րոպէները մերձ էր խելագարու-
թեան:

ԽՄԲԱԳԻՐ ՊԵՏՐՈՍ ՍԻՄԵՕՆԵԱՆՅ

ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ Հ. ԷՆՖԻԱՃԵԱՆՅ

ուսուր շքեղ վէնզելը պատկերացնում
էր կուրբ բոլոր անդամներին ու աւագ-
ներին, որոնց բոլորի գրպաններն տոպ-
րակներն պէս դէպի դուրս էին չլուած,
իսկ կուրբ հաստափոր էկոնօմը, որ
կանգնած էր մեկուսի թուլացել էր ծի-
ծաղից, նորա գրպանի վրայ գրած էր
80+5212 ու 50 կ. = 417,000 ուսուր:
Շէն կենար: Զանազան քաղաքներից
ստացվեցան յորեկանի առիթով նոր-
հաւորական հեռագիրներ, տեղական
զուռնան իւր կլկլոցով աւետում էր
քաղաքին այս հրաշալի տօնախմբու-
թեան աւետարել լուրը: Գլխավոր
ծամը 9-ին հանդիսականները ցրուեցան
իրանց տները ուրախ տրամադրութեան
տակ:

Այ թէ ինչ տեսայ

Հայ աղջիկ տեսայ ես մեր կուրում,
Լուսնի պէս փայլուն՝ գոգես խտակ
ձիւն:
Կարծեցի հանգոյն պատկերին սիրուն
Գտնել նորա մէջ և հայի արուն:
Ծանօթացանք.—բայց ինչ էք կարծում,
Զկան պաղ արին ես գտայ իրում:

Հայ տիկին տեսայ ես մի չըմանում,
Սիրածեմ մի մայր՝ զարդիւց չըղողուն:
Կարծեցի նման զարդուց պսպղուն՝
Պէտքաւոր տեսնել և իւր խելքի բուն:

Մտերմացանք.—բայց ինչ էք կարծում,
Յեց զարդով և եթ լցած վերնատուն:

Հայ փեսայ տեսայ մի ընտանիքում,
Լինիւն կամէր նա իւր հօր տեղն ու
տուն:

Կարծեցի հային յատուկ բնութիւն՝
Տանտիկնոջ ունի պէտք՝ կարօտութիւն:
Ծանօթացանք.—բայց ինչ էք կարծում,
Փողի հետ եղաւ այդ ամուսնութիւն:

Հայ գրող տեսայ ես մի հայ թերթում,
Կայտառ ու ժիւր նա՝ զերթ հօր վառ-
վառն:

Կարծեցի հանգոյն դէմքին փայլվում
Տեսնել նորա մէջ ապագայ տան սիրն:
Ծանօթացանք.—բայց ինչ էք կարծում,
Շատ կանուխ իրեն կարծէր իմաստուն:

Հայ կուր տեսայ ես մեր քաղաքում,
Յաճախող շատ կան և այն օրն ի բուն:
Կարծեցի անգամը նորա բան ի բուն:
Շատ մեծ օգուտ են նրանից տանում:
Անդամ գրուեցանք.—բայց ինչ էք կար-
ծում, Թափ տունն ինձ անիծեալ վիտտում:

Հայ վարպետ տեսայ մի օր փողոցում,
Այլ ու ձախ շարունակ ուղեբեր ձգում:
Նորա մէջ, կարծեցի, գէթ մխիթարու-
թիւն:
Գտնել կարող է հայը իւր սրտում:
Ծանօթացանք.—բայց ինչ էք կարծում,

Բան չէր թողել օդին խեղճի գլխում:

Հայ մանկունք տեսայ մի օր շուկայում,
Հայհոյանքներով իրար մրտադում,
Ինչու, ասացի, նոցա սրտերում,
Զար սերմն է միշտ ընձիւղ արձակում:
Տեսնեցից ես նոցա դաս առնում:

Հայ երգիչ տեսայ մեր քաղաքում,
Իւր սաղմը անուշ երգում անդադրում:
Իսկ երգի վերջում ծիծաղկոտ կցում.—
« Ի զուր գանգատանք, էր ես զարմա-
նում:

« Բարեկենդան օրեր է, էյ, քեզ եմ
ասում:
« Խելքներս կորել է, միթէ չեմ լսում:

Խառն լուրեր:

Առաջիկայ մարտի համարի հետ յոյս
ունիմ, որ մեր բաժանորդները նուէր
կ'տանան «Գրականական երկերի անուն
կատակերութիւնը մէկ արարուածով,
որ արդէն մամուլի տակ է:

«Հայելի» նորից հրատարակութեան
առթիւ մենք շատ տեղերից հեռագրենք
ստացանք, որոնց մէջ արտայայտվում
են ջերմ զգացմունքներ թէ «Հայելի»
կամազրի և թէ իրան «Հայելի» վերա-
բերութեամբ Այդ հեռագիրներից եր-
կուրը շատ նշանաւոր են և ուշադրու-

թեան արժանի: Երկուսն էլ գրած են հա-
յերեն լեզուով և ֆրանսիական (այսինքն
լատինական) տառերով: Ահա այդ երկու
հեռագիրները. «Chnoravoroum en
tari, chnoravoroum em amenasi-
reli Haelii veranorougum, vori no-
ritz hratarakoume mi bagtavorgortz
e amenis hamar. Tsankanoum em
zhz atjogoutioun, naev im sireli
Haelin erkar tariner.» Այդ հեռագի-
րը կարսից էր, իսկ հաւա և միւս հեռա-
գիրը, որ ուղարկուեցաւ Բագուից,
«Aissor mez etjanik enk hama-
rum chnoravorel krkin zer amsa-
gri luis tesnvele, kezzek douk ev ha»
elin, Cordsakatarnar»:

Մեր քաղաքական կուրբ ծառայ պ.
Նիկոլը իւր հաւատարիմ 15 ամեայ ան.
դադար ծառայութեան համար ստացաւ
120 ու, կենսաթոշակ տարեկան և մի
փառաւոր նշան կուրծքին յայտարար
իւր ծառայութեան: Հայ ուսուցիչներից
ոմանք յայտնեցին մեզ, որ թէ կան-
խատեսանէին իրենց ողբալի վիճակը
հենց բուն սկզբից ծառայ լինելն կընա-
րէին ու այսօրուան օրը 20—30 տարի
ծառայելուց յետոյ զոնէ մի կտոր ցա-
մաք հացի փող կունենային:

Այսօր «Հայելի» ունի այնքան բաժա
նորդ, որ վստահ կարող ենք ասել, թէ

նա ըստ առաջնոյն լոյս կտեսնի ամիսը
մի անգամ:

Մեզանում ամեն բան թարս է ըն-
թանում, ասում է Թիֆլիզի մեր թըղ-
թակիցը: Սաքսէն Վէյմարի մեծ դուքսը
դրում է նա, կազմել է մի քանի հա-
մալարանների ուսուցչականներից ու
զետնականներից մի մասնագողով գեր-
մանական լեզուն մաքրելու օտար բա-
ռերից ու դարձուածներից, իսկ մեղա-
նում պ. Գ. Ալին կազմել է իւր նախա-
դաշնութեամբ մի մասնագողով լրագի
միջոցու հայկական լեզուն կեղտոտելու
օտար բառերով ու դարձուածներով:

Հետեւալ համարից կոսիւնք տպագրել
մեր աշխատակից պ. Հեռագիրտակի ճա-
նապարհորդութիւնը:

Այն փողոցը, ուր գտնվում է «Հա-
յելի» խմբագրատունը, Ս. Լյուիսանի
ձեմարանի աշակերտաց աշխարհի պէս
ջոկ տեսակ տրամադայ հիւանդութիւն է
տուացել, զարմանալի այն է, որ ցաւը
զրկել է նրան բոլորովն աշխարհից: Այդ
կարևոր գործարանները ցերեկը նա
փոխ է առնում երկնքի արեգակից, իսկ
գիշերները՝ շատ հազուա լուսնակից,
զգալի կարօտութիւն է դրում սկայա-
կան աշխարհի, մեծ բարերարութիւն կա-
նէ նա, որ նորա համար այդ գնէ:

Խմբագիր—հրատարակիչ
Փառնակեո